

CK.0000065447

ĐẢNG ĐÌNH CÚC
(chủ biên)

ĐẠO ĐỨC NGHỀ BÁO

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

UYÊN
LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

**Biên mục trên xuất bản phẩm của
Thư viện Quốc gia Việt Nam**

Đạo đức nghề báo - Những vấn đề lý luận và thực tiễn /
Hoàng Đình Cúc (ch.b.), Nguyễn Văn Phúc, Nguyễn Văn Dũng... -
H. : Chính trị Quốc gia, 2013. - 320tr. ; 21cm

1. Nghề báo 2. Đạo đức nghề nghiệp
174 - dc14

CTK0031p-CIP

Mã số: $\frac{002.6}{\text{CTQG} - 2013}$

PGS.TS. HOÀNG ĐÌNH CÚC
(CHỦ BIÊN)

ĐẠO ĐỨC
NGHỀ BÁO
NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN
VÀ THỰC TIỄN

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
HÀ NỘI - 2013

TẬP THỂ TÁC GIẢ

- PGS.TS. HOÀNG ĐÌNH CÚC (Chủ biên)
- GS.TS. NGUYỄN VĂN PHÚC
- PGS.TS. NGUYỄN VĂN DŨNG
- PGS.TS. ĐÌNH THỊ THÚY HẰNG
- TS. TRẦN BÁ DUNG
- TS. HOÀNG ANH
- TS. NGUYỄN THỊ TRƯỜNG GIANG
- ThS. ĐÀO TUẤN ANH
- ThS. HOÀNG ANH TUẤN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Báo chí Việt Nam trong những năm gần đây đã đạt được những thành tựu to lớn, góp phần quan trọng vào thành công của sự nghiệp đổi mới đất nước. Nhìn chung, báo chí hoạt động đúng tôn chỉ, mục đích, phản ánh kịp thời những sự kiện chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa nổi bật, phản ánh đúng nguyện vọng, tâm tư, tình cảm của nhân dân. Báo chí góp phần đắc lực trong việc xây dựng những điển hình tiên tiến trong các phong trào thi đua yêu nước, đấu tranh để phòng, chống nạn tham ô, tham nhũng, lãng phí, quan liêu. Các cán bộ hoạt động báo chí xứng đáng là những chiến sĩ trên mặt trận văn hóa theo lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đáp ứng yêu cầu đổi mới đất nước và hội nhập quốc tế hiện nay.

Song, bên cạnh những kết quả đạt được, báo chí Việt Nam hiện nay còn tồn tại nhiều vấn đề cần khắc phục để xây dựng một nền báo chí Việt Nam hiện đại và phát triển như: một số thông tin chưa chính xác, thông tin chưa được cập nhật kịp thời; một số cơ quan báo chí chưa nhạy bén về chính trị, có biểu hiện xa rời tôn chỉ, mục đích, bị ảnh hưởng bởi tác động tiêu cực của kinh tế thị trường nên chưa làm tốt chức năng là cơ quan tuyên truyền, giáo dục về tư tưởng, văn hóa của mình; đội ngũ cán bộ, phóng viên làm việc trong các cơ quan truyền thông, báo chí vẫn chưa đủ về số lượng và chất lượng, chưa đáp ứng yêu cầu mới của nhân dân, xã hội và của thời đại, cơ sở vật chất còn thiếu; công tác chỉ đạo, quản lý báo chí còn nhiều hạn chế. Một nguyên

nhân quan trọng của thực trạng trên thuộc về đội ngũ cán bộ, phóng viên làm công tác báo chí, truyền thông, mà nổi bật ở đây là vấn đề về đạo đức nghề nghiệp người làm báo. Một bộ phận cán bộ làm việc trên lĩnh vực báo chí, truyền thông có biểu hiện suy thoái đạo đức, tha hóa về lối sống, đạo đức nghề nghiệp trong quá trình tác nghiệp...

Nhằm cung cấp thêm tài liệu tham khảo cho các nhà nghiên cứu, các nhà quản lý và bạn đọc, đặc biệt là đối tượng độc giả là các nhà báo hoặc các sinh viên báo chí, hiểu rõ hơn về đạo đức nghề báo cũng như thực trạng và những bất cập hiện nay trong việc giáo dục đạo đức nghề báo, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật xuất bản cuốn sách ***Đạo đức nghề báo: những vấn đề lý luận và thực tiễn*** do PGS. TS. Hoàng Đình Cúc làm chủ biên.

Nội dung cuốn sách đề cập đến những vấn đề lý luận về đạo đức nghề báo; quan điểm của C. Mác, Ph. Ăngghen, V.I. Lênin, Hồ Chí Minh và Đảng Cộng sản Việt Nam về báo chí, đạo đức nghề báo; và thực trạng đạo đức nghề báo Việt Nam hiện nay với những bất cập, những vấn đề cấp bách trong công tác chỉ đạo, quản lý báo chí hay việc truyền tải những thông tin không trung thực, thiếu chính xác vi phạm đạo đức nghề báo. Qua đó, các tác giả đã phác thảo hệ tiêu chí về chuẩn mực đạo đức nghề báo Việt Nam hiện nay và đề xuất những giải pháp nhằm hoàn thiện đạo đức nghề báo đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội. Đây là vấn đề cấp bách trong tình hình hiện nay và là vấn đề rất được mọi người quan tâm, tuy các tác giả đã hết sức cố gắng nhưng sẽ không tránh khỏi còn thiếu sót. Rất mong nhận được sự góp ý của bạn đọc.

Xin giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 9 năm 2013

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

PHẦN I
**NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN
VỀ ĐẠO ĐỨC NGHỀ BÁO**

KHÁI NIỆM ĐẠO ĐỨC NGHỀ BÁO

I. KHÁI NIỆM ĐẠO ĐỨC NGHỀ BÁO

1. Đạo đức nghề nghiệp

Đạo đức là một hình thái ý thức xã hội đặc thù, bao gồm hệ thống những quan điểm, quan niệm, quy tắc, nguyên tắc, chuẩn mực xã hội; nhờ đó con người điều chỉnh một cách tự giác và tự nguyện hành vi của mình phù hợp với lợi ích, hạnh phúc của con người và sự tiến bộ của xã hội trong mối quan hệ giữa con người với con người, giữa cá nhân và xã hội.

Như vậy, đạo đức thuộc kiến trúc thượng tầng và phụ thuộc vào cơ sở kinh tế. Sự phát sinh, phát triển của đạo đức, xét đến cùng do phương thức sản xuất quyết định. Đạo đức có chức năng điều chỉnh hành vi con người theo những nguyên tắc, những chuẩn mực biểu hiện dưới hình thức những quan niệm về thiện và ác, tự do và trách nhiệm, nghĩa vụ, lương tâm, trung thực và công bằng, phẩm giá, tình yêu, hạnh phúc và ý nghĩa cuộc sống... Đó là sự điều chỉnh được thực hiện bởi niềm tin cá nhân, bởi truyền thống và sức mạnh dư luận xã hội. Đạo đức có chức

năng nhận thức. Nhưng nhận thức đạo đức là nhận thức giá trị. Nhận thức giá trị là căn cứ cho sự lựa chọn và thực hiện các hành vi đạo đức của con người. Đạo đức có chức năng giáo dục, góp phần làm hình thành nhân cách con người. Chức năng này được thực hiện một cách trực tiếp thông qua hoạt động của hệ thống giáo dục xã hội; đồng thời cũng được thực hiện một cách gián tiếp thông qua sự tham gia của mỗi cá nhân vào đời sống đạo đức của xã hội. Đạo đức mang tính thời đại, tính dân tộc, tính giai cấp (trong điều kiện xã hội phân chia thành giai cấp).

Với tư cách là sự điều chỉnh tự giác và tự nguyện các quan hệ lợi ích, đạo đức hiện diện trong tất cả các lĩnh vực hoạt động của đời sống xã hội làm thành phương diện hữu cơ của mỗi phương diện đó. Do vậy, đạo đức có cấu trúc đa tầng, đa diện. Tùy theo cách thức và tiêu chí xem xét, người ta có thể nhận ra những lớp cấu trúc khác nhau của đạo đức. Dưới góc độ quan hệ giữa cái toàn thể và cái bộ phận và nhìn nhận đạo đức trong các lĩnh vực hoạt động đặc thù của đời sống, đạo đức có lớp cấu trúc bao gồm: đạo đức xã hội nói chung và đạo đức của các lĩnh vực hoạt động nghề nghiệp đặc thù, tức là *đạo đức nghề nghiệp*.

Với tư cách là phương thức kiếm sống, hoạt động nghề nghiệp là hoạt động cơ bản của con người. Trong hoạt động nghề nghiệp, những lợi ích trực tiếp và thiết yếu nhất của con người được thực hiện. Khi thực hiện lợi ích của mình, con người không thể không có quan hệ về mặt

lợi ích với người khác, với xã hội. Vì vậy, hoạt động nghề nghiệp cũng là hoạt động mà ở đó, những quan hệ đạo đức cơ bản giữa con người và con người, giữa con người và xã hội được thể hiện. Do tính đặc thù của hoạt động nghề nghiệp mà xã hội có những yêu cầu về nghề nghiệp cũng như về đạo đức đối với từng loại hoạt động nghề nghiệp nhất định. Từ lâu, đạo đức nghề nghiệp, dưới những hình thức, những mức độ nhất định, đã hình thành như một lĩnh vực đặc thù của đạo đức xã hội.

Có thể nhận thấy những biểu hiện đầu tiên của đạo đức nghề nghiệp trong hoạt động của các phường, hội thủ công, trong kinh doanh hay trong việc hành nghề của các thầy thuốc. Trong các phường, hội thủ công (phương Đông cũng như phương Tây), những yêu cầu về chữ tín, về chất lượng sản phẩm luôn được đề cao. Thoạt đầu, những yêu cầu đó bị quy định bởi chính yêu cầu của sản xuất và trao đổi hàng hóa, nhưng cùng với thời gian, việc tuân thủ chúng đã trở thành danh dự và nghĩa vụ đạo đức của các thành viên trong phường, hội nghề nghiệp hoặc đối với doanh nhân. Tương tự như vậy, y tế cũng là một trong những lĩnh vực từ lâu đã xuất hiện các yêu cầu đạo đức nghề nghiệp. Do liên quan trực tiếp đến sinh mệnh của bệnh nhân, lĩnh vực này đòi hỏi trách nhiệm cao, sự tận tâm, tình thương "lương y như từ mẫu". Vì vậy, ngay từ thời cổ đại, Hipôcrát, người được coi là ông tổ của nghề y đã đề xuất những yêu cầu y đức mà về sau những yêu cầu đó đã trở thành nội dung lời tuyên thệ nghề nghiệp mang